

การกำหนดราคาสินค้าเกษตร

การกำหนดราคาสินค้าเกษตร

ราคา หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการที่แสดงออกมาเป็นจำนวนเงินในระบบเศรษฐกิจเสรี จะปล่อยให้เป็นไปตามกลไกตลาด และในทางทฤษฎีแล้วถือว่าราคาจะเป็นเท่าไรจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานของสินค้าซึ่งจะได้ดุลย์กัน ณ จุดที่เรียกว่าจุดดุลยภาพเป็นจุดที่เส้นอุปทานตัดกันกับเส้นอุปสงค์ เป็นจุดที่ระบุนราคาในตลาดที่มีการแข่งขันกัน ณ จุดนี้

• **อุปสงค์** คือ ปริมาณความต้องการ สินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยความต้องการดังกล่าวนี้ต้องเป็นความต้องการที่สามารถจ่ายได้ (**willingness to pay**) หรือต้องเป็นอุปสงค์ที่มีศักยภาพ (**effective demand**) โดยทั่วไปมักใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์กับระดับราคา โดยอุปสงค์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับราคา กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้านั้นจะลดลง อย่างไรก็ตามคำว่าอุปสงค์ชนิดนี้อาจใช้ได้กับทั้งบุคคล และระดับประเทศได้ เช่น อุปสงค์มวลรวม (**aggregated demand**) ซึ่งหมายถึงความต้องการสินค้าและบริการทั้งประเทศ (เศรษฐศาสตร์มหภาค)

• **อุปทาน** คือ ปริมาณเสนอขายสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง (และต้องมีความสามารถในการผลิตปริมาณสินค้าในระดับการผลิตที่ยินดีเสนอขายด้วย) อุปทานในที่นี้อาจใช้หมายถึง หน่วยผลิต ผู้ผลิต ก็ได้ โดยปริมาณอุปทานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับราคา กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ขายจะยินดีเสนอขายสินค้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้น

ในทางเศรษฐศาสตร์

1 เรียกความต้องการขาย

ของเกษตรกร/ผู้ที่ต้องการขาย
ซึ่งมีสินค้านั้น ๆ จริง ณ เวลาในขณะนั้นว่า

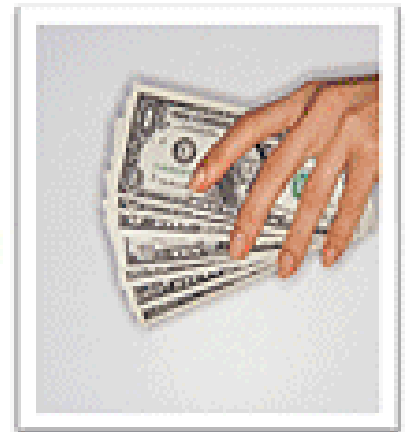
"อุปทาน"

2 เรียกความต้องการซื้อ

ของผู้ใช้/บริโภคหรือผู้ที่ต้องการซื้อ
ที่มีกำลังซื้อ ณ เวลาในขณะนั้นว่า

"อุปสงค์"

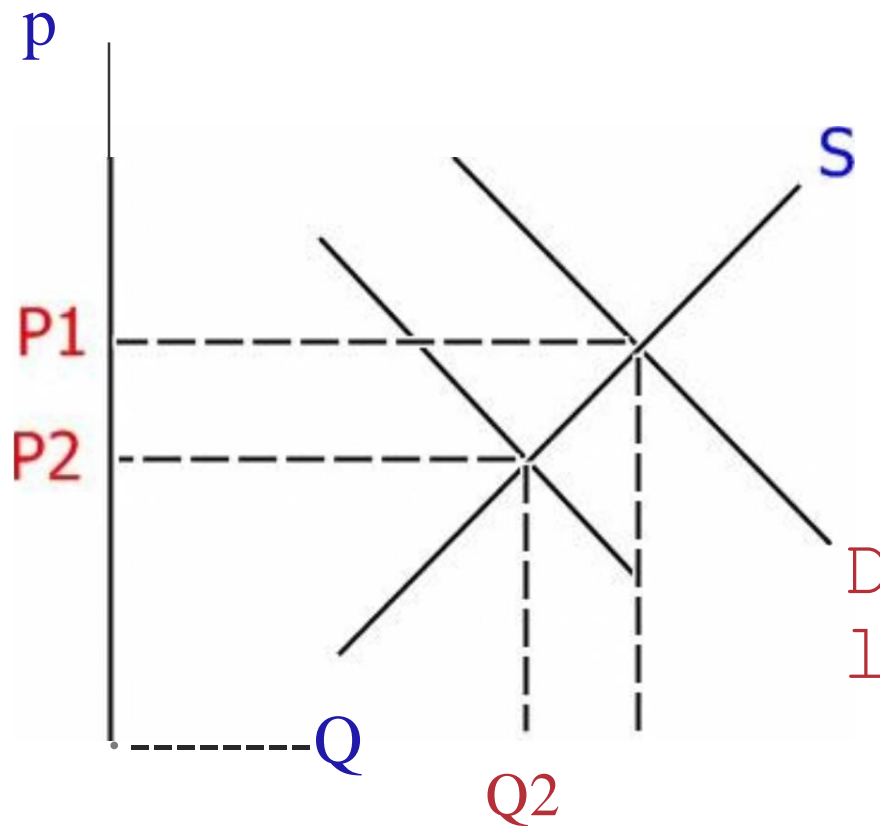
ดุลยภาพของตลาด (Market Equilibrium)

หมายถึง ภาวะที่เกิดจากราคามีความเหมาะสม ทำให้ปริมาณความต้องการซื้อ เท่ากับปริมาณความต้องการขาย ทำให้สินค้าหมดพอดี หรือมีหลักการดังนี้ คือ ราคาสินค้าจะวิ่งสู่ดุลยภาพเสมอ ถ้าราคาเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริโภคต้องการที่จะซื้อและที่ผู้ผลิตที่ต้องการขายก็จะเปลี่ยนแปลงตาม

- ถ้าราคาสินค้าแพงเกินไป ต่อไปต้องลดลง
- ถ้าราคาสินค้าถูกเกินไป ต่อไปต้องแพงขึ้น

โดยกลไกราคา ในทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะมีข้อยกเว้นในการพิจารณา คือ ใช้ไม่ได้กับสินค้าที่เป็นทรัพย์สินเสรี และสินค้าที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของเก่า เช่น ถ้วยสังคโลก, รถเก่า, พระเครื่อง และวัตถุโบราณ หรือทรัพย์สินเสรี ได้แก่ น้ำ ดิน เป็นต้นฯ

รูปที่ 1 ดุลยภาพราคาตลาด

วิธีการกำหนดราคาสินค้า

(Price determination method)

ในทางทฤษฎี ราคาสินค้าถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทานของสินค้า แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานของสินค้าแต่ละชนิดในระดับตลาดต่าง ๆ

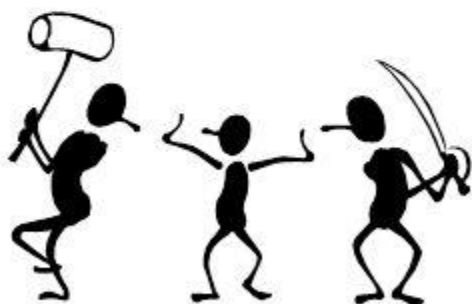
วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคา

เพื่อรายได้

เพื่อยอดขาย

เพื่อการแข่งขัน

เพื่อสังคม

การกำหนดราคาสินค้าขั้นต้น

- 1) กำหนดราคาสินค้าจากต้นทุน (Cost plus method) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ
 - กำหนดราคาจากต้นทุนเฉลี่ย (Average cost)
 - กำหนดราคาจากต้นทุนเพิ่ม (Marginal cost)
- 2) กำหนดราคาสินค้าจากจุดคุ้มทุน (Break-even point)
- 3) กำหนดราคาสินค้าจากการวิเคราะห์ด้านอุปสงค์และอุปทาน (Demand and Supply analysis)

การกำหนดราคาสินค้าขั้นต้น (ต่อ)

- 4) กำหนดราคาสินค้าโดยอาศัยสถานการณ์การแข่งขันของตลาด (Competition)
- 5) กำหนดราคาสินค้าจากส่วนที่กำหนดเพิ่มขึ้น (Markups of mark-on)
- 6) กำหนดราคาสินค้าจากส่วนที่กำหนดลดลง (Markdown)

ราคาสินค้าเกษตร
ในตลาดโลก

↓ กำหนด ↑

อุปทาน
สินค้าเกษตรประเทศ
ผู้ส่งออก (รายใหญ่)

→
กำหนด
←

ราคาสินค้า
เกษตรใน
ตลาดโลก

←
กำหนด
→

อุปสงค์
สินค้าเกษตรประเทศ
ผู้ส่งออก (รายใหญ่)

การกำหนดราคาในระบบตลาดสินค้าเกษตร

การกำหนดราคาในระบบตลาดสินค้าเกษตร แบ่งเป็น 3 ระดับใหญ่คือ

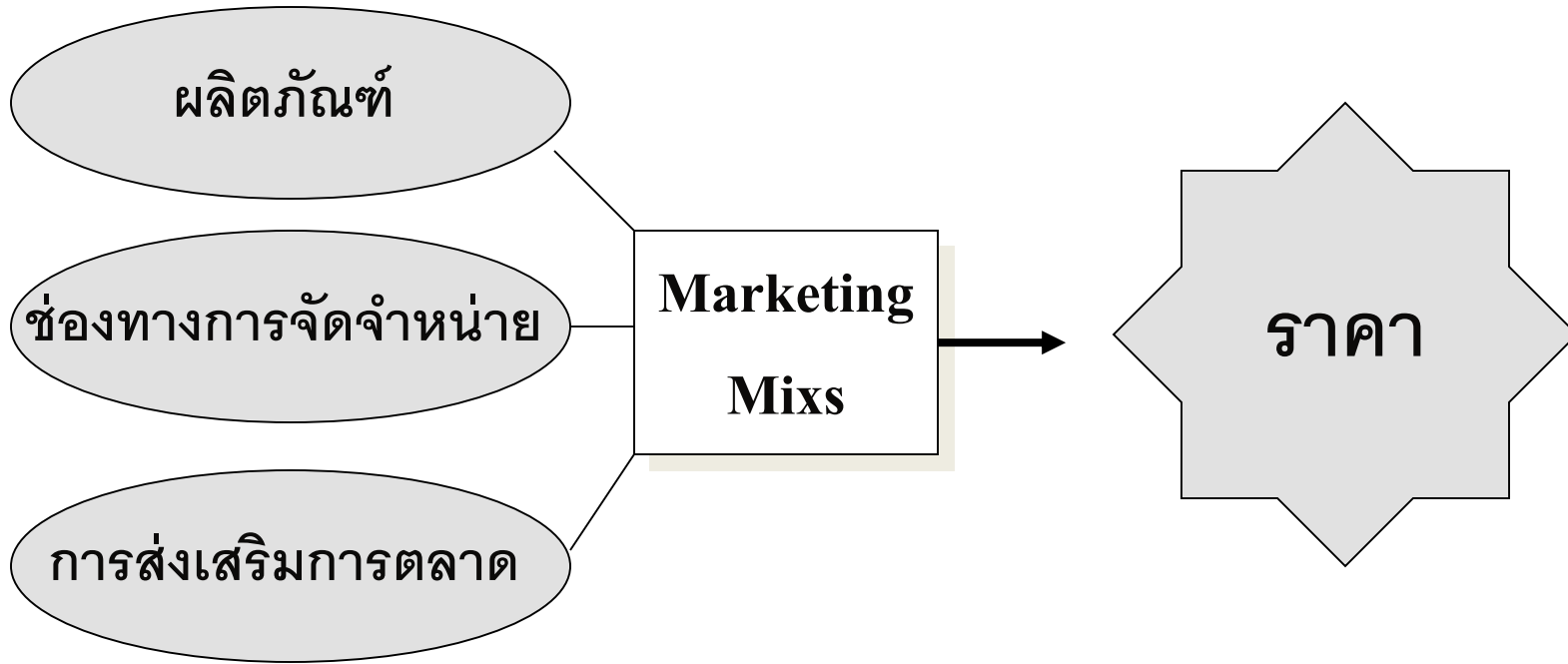
- 1) ตลาดท้องถิ่น
- 2) ตลาดกลางปลายภาค
- 3) ตลาดขายปลีก

การกำหนดราคาในระบบตลาดสินค้าเกษตร (ต่อ)

ราคาสินค้าเกษตรในระดับต่าง ๆ คือ

- ราคาที่ฟาร์ม
- ราคาขายส่งในตลาดท้องถิ่น
- ราคาขายส่งในตลาดกลางปลายทาง
- ราคาขายปลีก

ความหมายของราคา

ราคา (Price) หมายถึง “มูลค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่แสดงค่าออกมา
ในรูปหน่วยเงิน หรือหน่วยการแลกเปลี่ยนอื่นๆ”

มูลค่า (Value) หมายถึง ความสามารถของผลิตภัณฑ์หนึ่งในหน่วยการ
แลกเปลี่ยนกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ

วัตถุประสงค์ของราคา

1. วัตถุประสงค์เพื่อกำไรเป็นหลัก

1.1 การกำหนดราคาเพื่อบรรลุ
กำไรตามเป้าหมาย

1.2 กำหนดราคาเพื่อกำไรสูงสุด

2. วัตถุประสงค์เพื่อกระแสเงินสด

3. วัตถุประสงค์เพื่อความ
อยู่รอดขององค์กร

6. เพื่อวัตถุประสงค์อื่นๆ

วัตถุประสงค์ของ
การกำหนดราคา

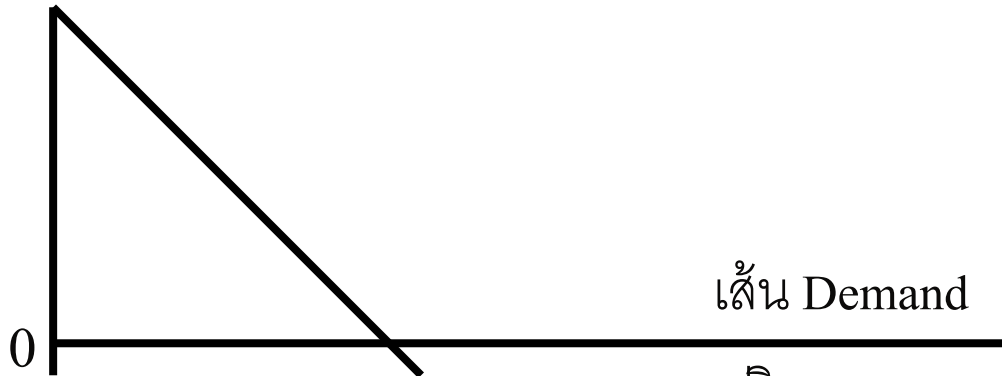
4. วัตถุประสงค์เพื่อส่วน
ครองตลาด

5. วัตถุประสงค์เพื่อภาพพจน์
ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา

1. ความต้องการของตลาด (Demand)

ระดับราคา (P)

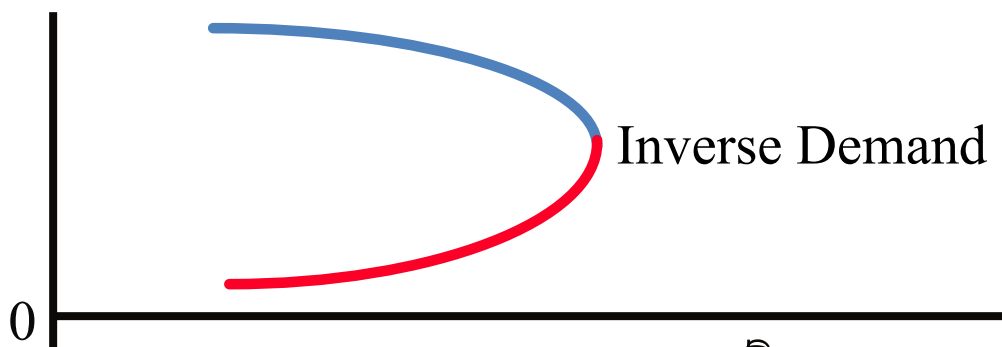

เส้น Demand

ปริมาณความต้องการหรือยอดขาย (Q)

* ลักษณะความสัมพันธ์ของระดับราคาและความต้องการของตลาด

ระดับราคา (P)

Inverse Demand

ปริมาณความต้องการหรือยอดขาย (Q)

* ลักษณะความต้องการผกผัน

- ระดับราคาที่ผู้บริโภคคาดหวัง (Expected Price)
- $E = \frac{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในจำนวนหน่วยที่ขายของสินค้า}}{\% \text{ การเปลี่ยนแปลงในราคาขาย}}$
- เส้นความต้องการมีความยืดหยุ่นต่ำ (Inelastic demand)
- เส้นความต้องการมีความยืดหยุ่นสูง (Elastic demand)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา

2. การแข่งขันในตลาด (Competition)

3. กฎหมายและระเบียบวิธีบังคับ (Legal and Regulatory)

4. ส่วนผสมทางการตลาดอื่นๆ (Other Marketing Mixs)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคา

5. ต้นทุน (Cost)

- ต้นทุนคงที่ - ต้นทุนคงที่รวม
- Fixed Costs - ต้นทุนคงที่เฉลี่ย
- ต้นทุนผันแปร - ต้นทุนผันแปรรวม
- Variable Costs - ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย
- ต้นทุนรวม - ต้นทุนรวม
- Total Costs - ต้นทุนรวมเฉลี่ย
- ต้นทุนส่วนเพิ่ม Marginal Costs

วิธีการกำหนดราคาขั้นพื้นฐาน

1. การกำหนดราคาจากต้นทุน

2. การกำหนดราคาจากการ
วิเคราะห์จุดคุ้มทุน

3. การกำหนดราคาโดย
อาศัยกลไกตลาด

4. การกำหนดราคาโดยพิจารณาจาก
การแข่งขันในตลาดเป็นหลัก

1. การกำหนดราคาจากต้นทุน (Cost – Plus Pricing) คือการกำหนดราคา โดยยึดถือต้นทุนของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก

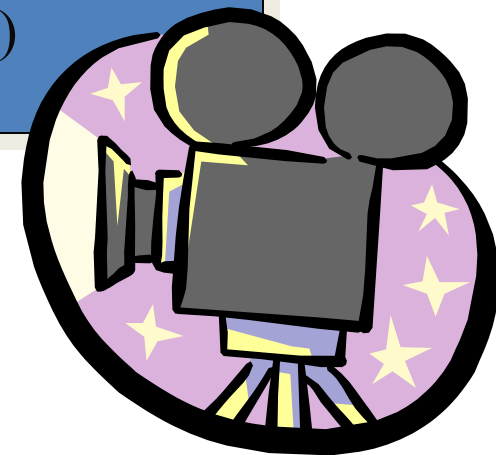
1.1 การกำหนดราคาโดยบวกจากต้นทุนเฉลี่ย

- Markup Pricing

1.2 การกำหนดราคาโดยบวกจากต้นทุนส่วนเพิ่ม

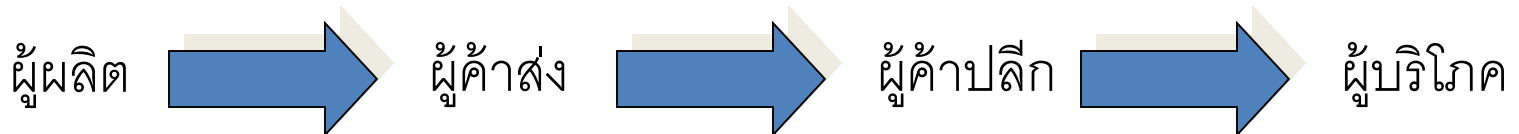
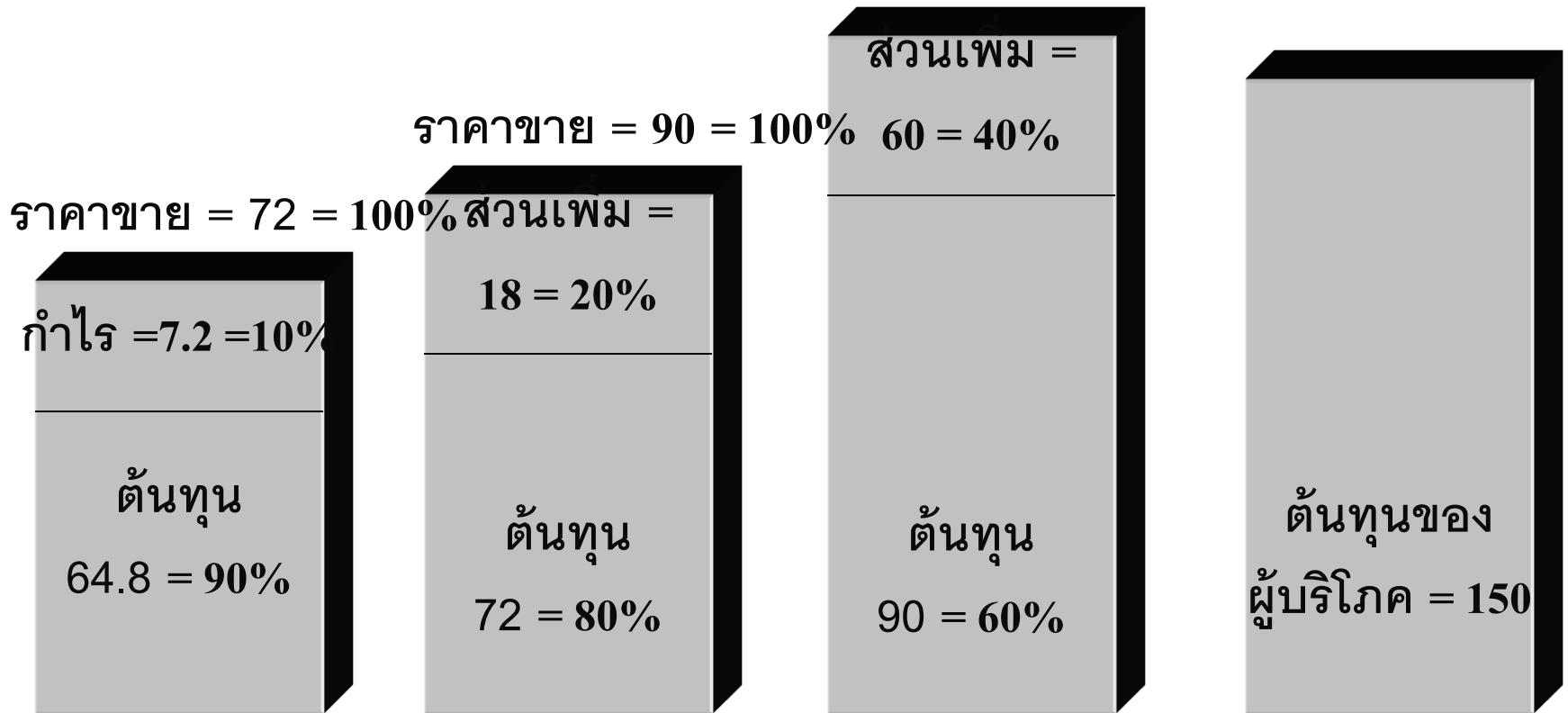
1.3 การกำหนดราคาโดยบวกเพิ่มจากต้นทุนผันแปรเฉลี่ย

- ต้นทุนคงที่เปรียบเสมือนต้นทุนจม (Sunk Cost)

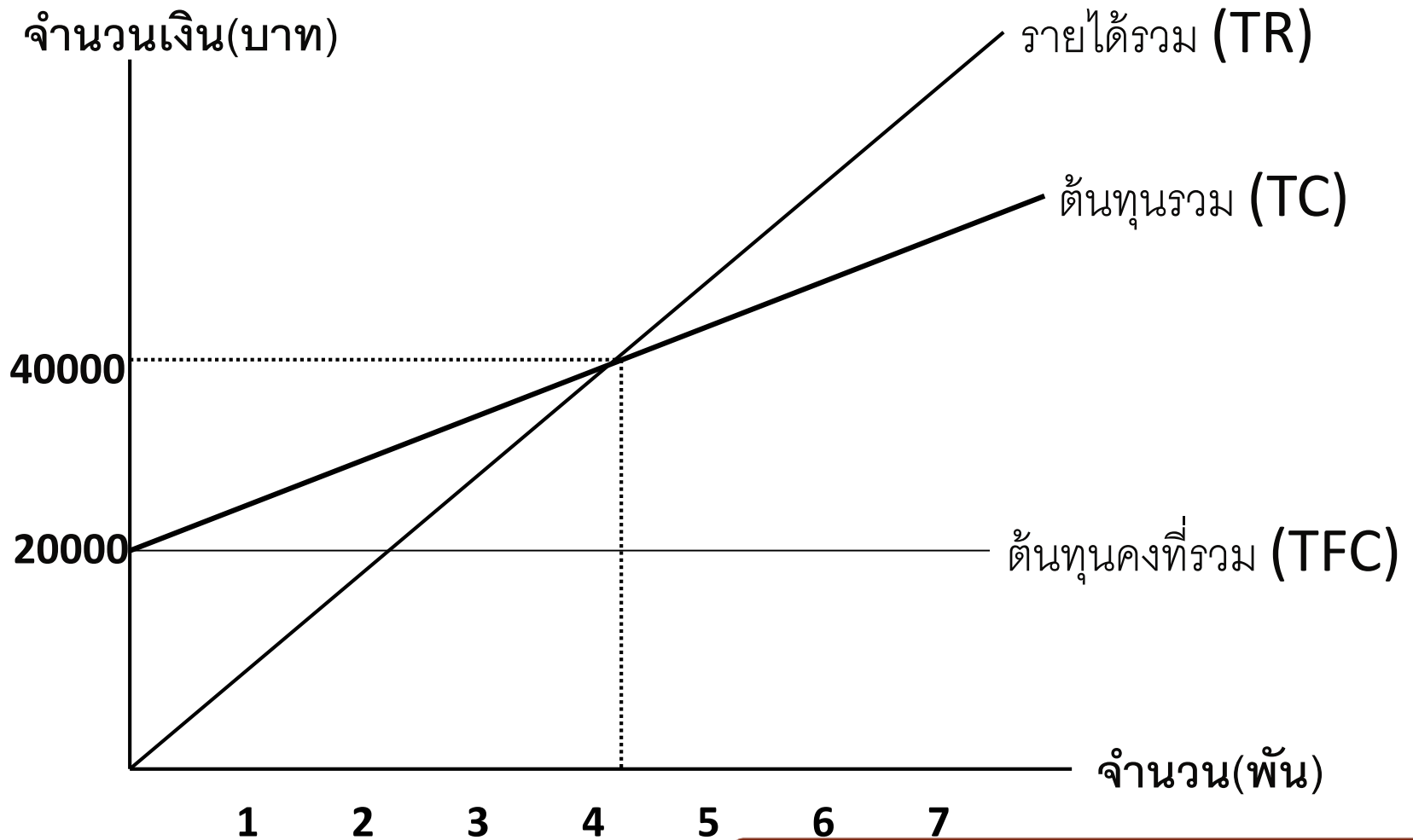

แสดงการตั้งราคาโดยเพิ่มจากต้นทุนโดยพ่อค้าคนกลาง

ราคาขาย = 150 = 100%

แสดงการคำนวณจุดคุ้มทุนและการประยุกต์ใช้จุดคุ้มทุนในการตั้งราคา

ตารางแสดงจุดคุ้มทุน

ราคาขาย ต่อหน่วย	ต้นทุน ผันแปร ต่อหน่วย	กำไร ส่วนเกิน ต่อ หน่วย	ต้นทุน คงที่รวม	จุดคุ้มทุน	ปริมาณความ ต้องการซื้อ ของลูกค้า	รายได้ รวม	ต้นทุน รวม	กำไร (ขาดทุน)
50	5	45	20000	444.4	400	20000	22000	(2000)
20	5	15	20000	1333.3	2000	40000	30000	10000
10	5	5	20000	4000.0	5000	50000	45000	5000
7.5	5	2.50	20000	8000.0	7000	52500	55000	(2500)

การกำหนดราคาจากการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

2. การกำหนดราคาจากการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break – Even Analysis)

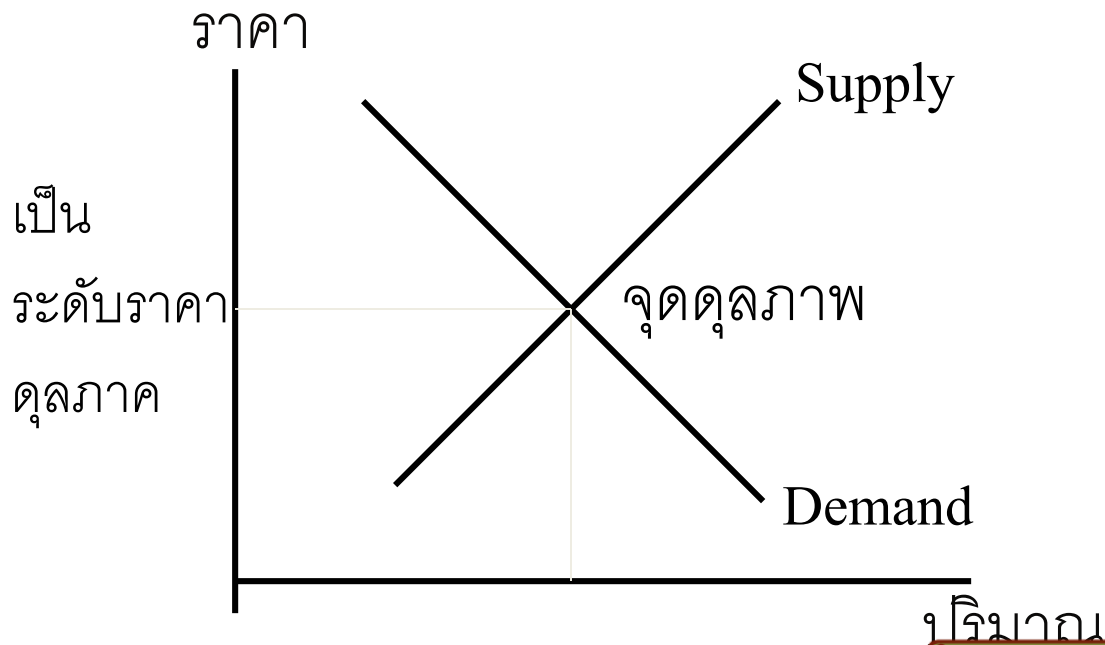
เป็นการกำหนดราคาโดยอาศัยต้นทุนร่วมกับระดับความต้องการ (Demand) ณ ระดับราคาต่างๆมาเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดราคา

- **จุดคุ้มทุน (Break – Even Point)** หมายถึง “ระดับปริมาณการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เกิดรายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวมของกิจการ

$$\text{จุดคุ้มทุน} = \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{ราคาขาย} - \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย}}$$

$$\begin{aligned} \text{ราคาขาย ณ จุดคุ้มทุน} &= \frac{\text{ต้นทุนคงที่รวม}}{\text{ปริมาณขาย (หน่วย)}} + \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย} \\ &= \text{ต้นทุนคงที่ต่อหน่วย} + \text{ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย} \end{aligned}$$

3. การกำหนดราคาโดยอาศัยกลไกตลาด (Price Base on Demand and Supply) เป็นการกำหนดราคาโดยทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่ว่าด้วยกฎของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply)

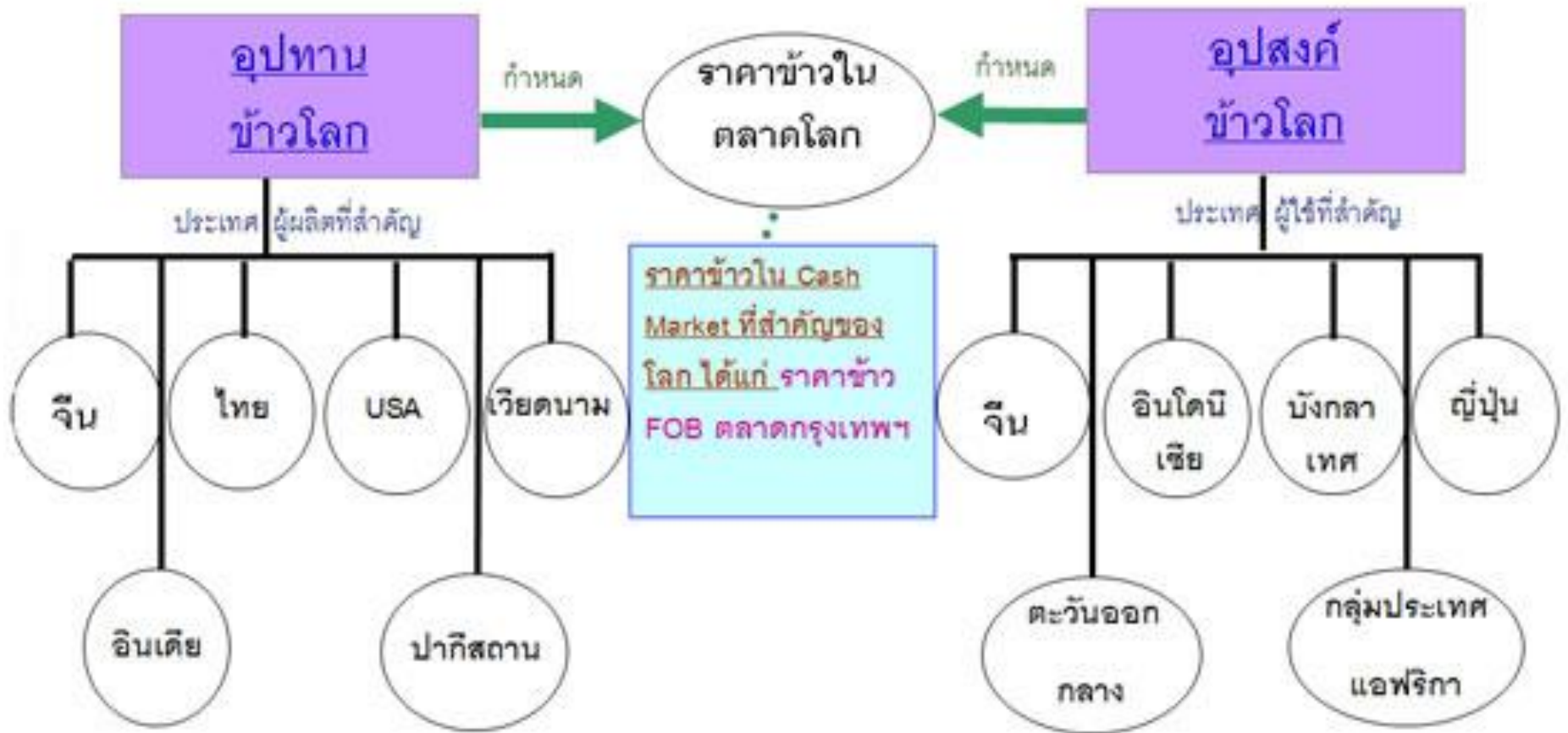
การกำหนดราคาโดยพิจารณาจากการแข่งขันในตลาดเป็นหลัก

4. การกำหนดราคาโดยพิจารณาจากการแข่งขันในตลาดเป็นหลัก (Price Base on Competition) เป็นการกำหนดราคาโดยอาศัยระดับราคาของคู่แข่งโดยอาศัยราคาของคู่แข่งเป็นหลักอ้างอิงในการกำหนดราคา

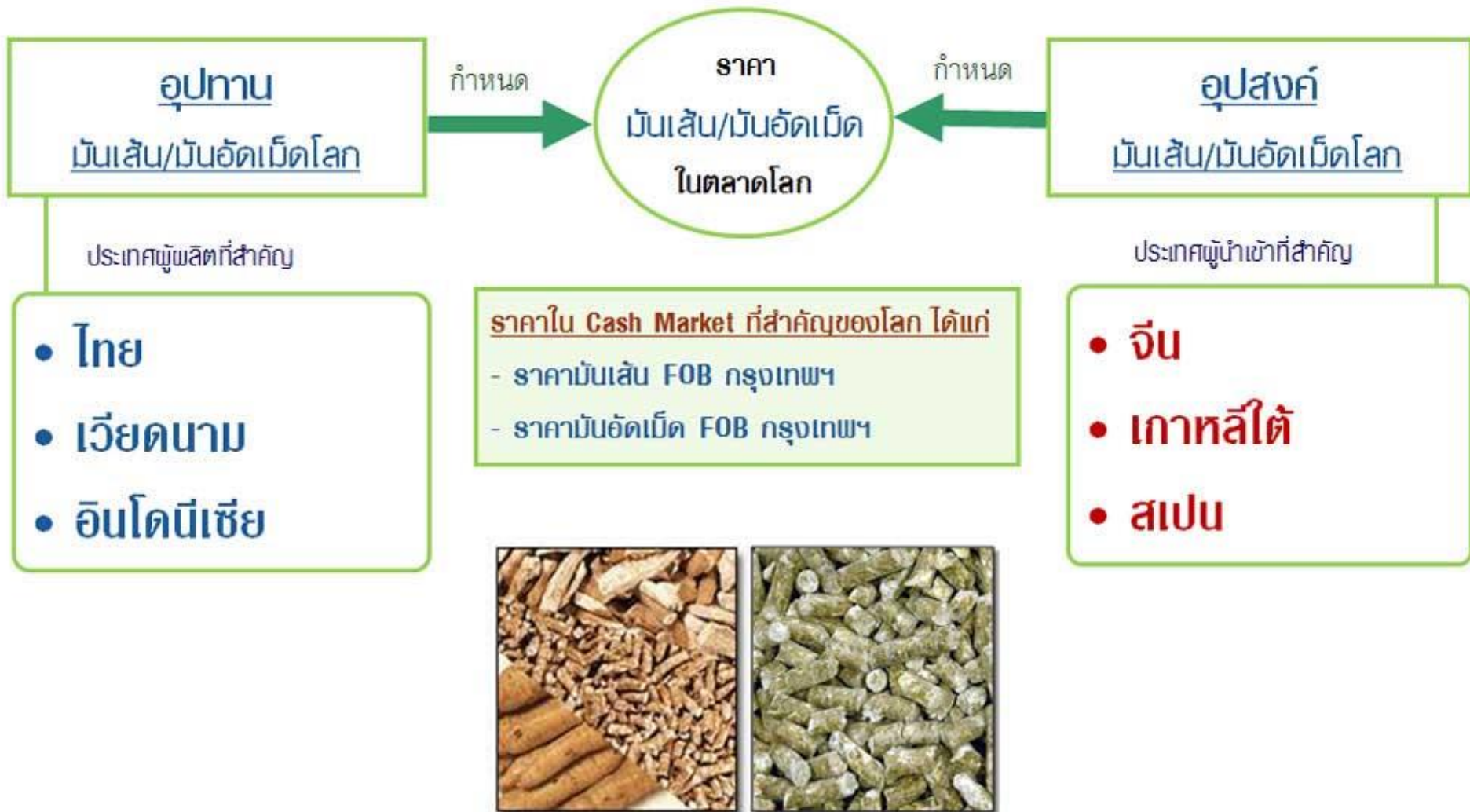
การกำหนดราคาต่ำกว่าคู่แข่ง (Pricing Below Competition Level)

การกำหนดราคาสูงกว่าคู่แข่ง (Pricing Above Competition Level)

การกำหนดราคา ณ ระดับราคาตลาด (Pricing At Competition Level)

การกำหนดราคามันสำปะหลังเส้น/อัดเม็ด (มันเส้น/มันอัดเม็ด) ในตลาดโลก

การกำหนดราคาในทางปฏิบัติ

การกำหนดราคามีหลายวิธีด้วยกัน

โทเมดและ โรบินสัน โดยบุคคลทั้งสองได้กล่าวถึงวิธีการกำหนดราคา ดังนี้

- 1) การต่อรองกันตัวต่อตัว (Individual negotiation)
- 2) การกำหนดราคาในตลาดที่มีรูปแบบ (Organized markets)
- 3) การกำหนดราคาโดยผู้บริหารฝ่ายรัฐบาล
- 4) การกำหนดราคาโดยผ่านฝ่ายบริหารของเอกชน
- 5) การกำหนดราคาโดยการต่อรองด้วยกลุ่ม

ด้านการรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร

- ส่งเสริมการค้าเสรีในระบบตลาดสินค้านำเข้าเกษตรให้กลไกตลาดเป็นตัวปรับอุปสงค์และอุปทานสินค้านำเข้าและแทรกแซงตลาดสินค้านำเข้าที่จำเป็น เพื่อสร้างเสถียรภาพของราคาและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรส่งเสริมการพัฒนาระบบตลาดสินค้านำเข้าเกษตรให้มีประสิทธิภาพและเอื้อประโยชน์ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีขีดความสามารถด้านการตลาดสามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลง

รัฐบาล กำหนดราคาเพื่อเกษตรกร

โดยนโยบายต่าง ๆ

- การพยุงราคา
- การประกันราคา
- การรับจำนำข้าว

กรณีตัวอย่าง รัฐบาลยุคคุณอภิสิทธิ์ พยายาม
เน้นการใช้กลไกตลาดพยุงราคา แต่รัฐบาล
คุณยิ่งลักษณ์เน้นการประกันราคา

มาตรการช่วยเหลือผู้ปลูกข้าว ปี 58/59

มาตรการ ลดต้นทุนการผลิต

- บัญชีคมี ลดลง **40** บาท/ไร่
- ยาปราบศัตรูพืช ลดลง **20** บาท/ไร่
- ค่าบริการเกี่ยวข้าว ลดลง **50** บาท/ไร่
- เมล็ดพันธุ์ **81** บาท/ไร่
- ค่าเช่าที่นา ลดลง **200** บาท/ไร่

มาตรการ สนับสนุน

- 1.สินเชื่อผ่านสถาบันเกษตรกร 2.5 ล้านต้น x **12,500** บาท
- 2.ลด ตบ.เงินกู้ วงเงิน **80,000** บาท ตบ. 3%
- 3.ชดเชย ตบ.โรงสี-ผู้ส่งออก เก็บสต็อก 3 ล้านต้น **6** เดือน
- 4.สินเชื่อชะลอขายข้าว (ยุ้งฉาง) 2 ล้านต้น x **13,500** บาท
- 5.จัดตลาดนัดข้าว-พืชไร่ **56** จังหวัด ต.ค.58-ก.ย.59
- 6.ประกันภัยข้าว 2 ล้านไร่ x **1,111** บาท/ไร่

ประชาสัมพันธ์

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

ลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร

ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตรที่ปรากฏสามารถจำแนกได้เป็น 4 ลักษณะดังนี้

- 1) ความเคลื่อนไหวราคาตามฤดูกาล เป็นลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งของความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร ซึ่งปกติแล้วราคาสินค้าเกษตรจะเคลื่อนไหวต่าง ๆ กันไปในแต่ละเดือนในรอบปีซึ่งความเคลื่อนไหวเกิดขึ้นนั้นคาดกันว่ามีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณการเสนอขาย

สินค้าโภคภัณฑ์	เดือนที่ราคามักขึ้นสูงสุด	เดือนที่ราคามักลงต่ำสุด
ข้าวหอมมะลิ	กันยายน	มกราคม
ยางแผ่นรมควันชั้น3	พฤษภาคม-มิถุนายน	ธันวาคม-มกราคม
มันเส้น	กรกฎาคม-สิงหาคม	มกราคม
ข้าวโพด	สิงหาคม	พฤศจิกายน-ธันวาคม
ข้าวบาเลย์	พฤษภาคม	มิถุนายน
เนื้อ	เมษายน	พฤศจิกายน
โคโก้	ธันวาคม-มกราคม	กันยายน
กาแฟ	มกราคม-กุมภาพันธ์	เมษายนและพฤศจิกายน
ฝ้าย	กรกฎาคม	ตุลาคม-ธันวาคม
หนังสือ	สิงหาคมและตุลาคม	มีนาคม
หมู	มิถุนายน	พฤศจิกายน
ข้าวไร้ด	มกราคมและพฤษภาคม	สิงหาคม
มันฝรั่ง	มิถุนายนและกรกฎาคม	ตุลาคม
ข้าวไรน์	กุมภาพันธ์	กรกฎาคม-สิงหาคม
ถั่วเหลือง	มกราคมและเมษายน	มิถุนายนและตุลาคม
น้ำมันถั่วเหลือง	กรกฎาคม	ตุลาคม
กากถั่วเหลือง	เมษายน	ธันวาคม
น้ำตาล	กันยายน	มีนาคม
ข้าวสาลี	มกราคมและเมษายน	สิงหาคม-กันยายน

ลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร (ต่อ)

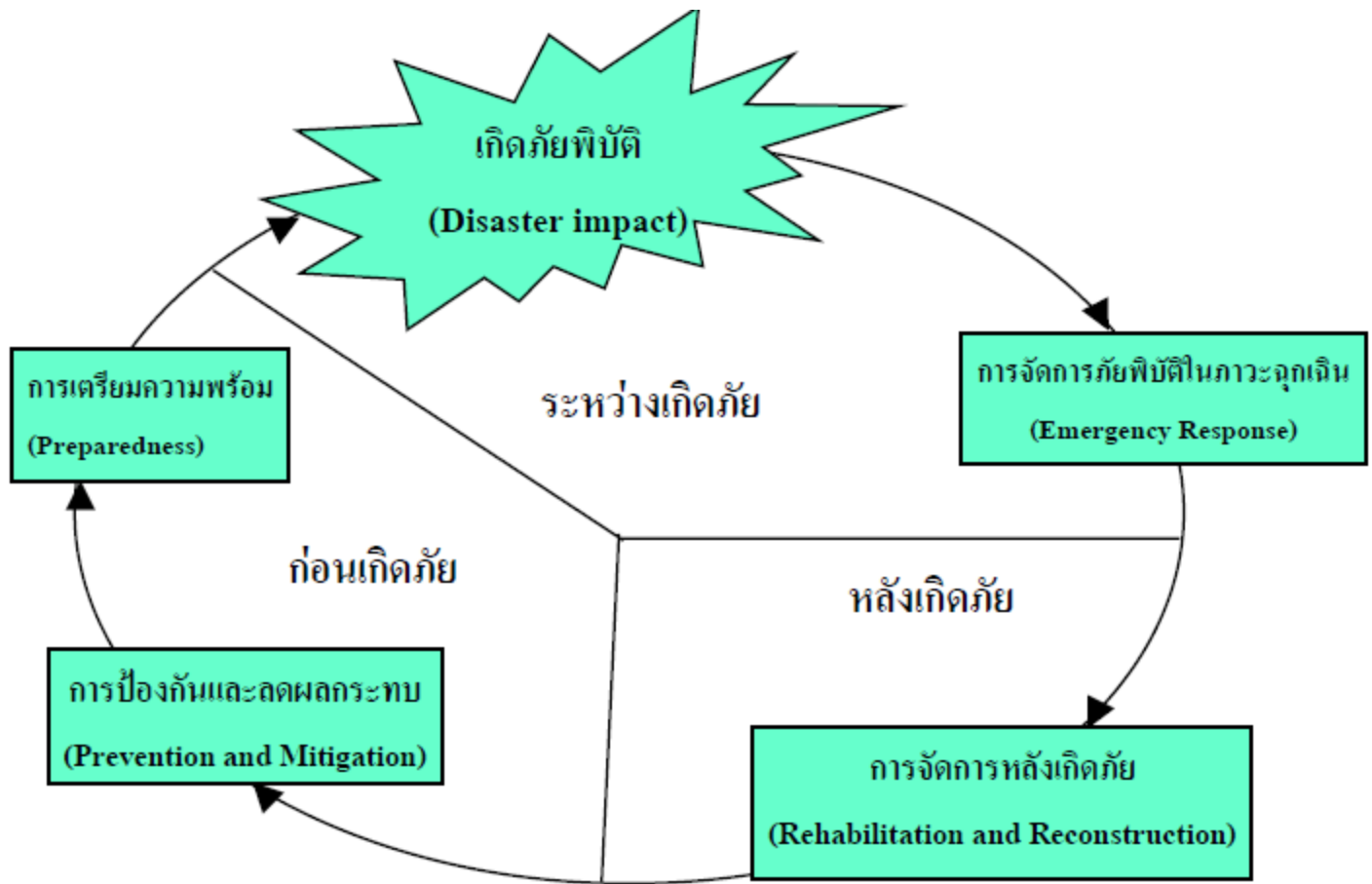
- 2) ความเคลื่อนไหวราคาตามวัฏจักร เป็นความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตรเป็นรายปีในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตามที่ปรากฏมีลักษณะการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงซ้ำกัน เช่น ราคาสินค้าเกษตรบางอย่างอาจขึ้นสูงสุดหรือลดต่ำสุดในทุก ๆ 3-4 ปี เป็นต้น ช่วงเวลาของความเปลี่ยนแปลงนี้ไม่จำเป็นต้องเท่ากันเสมอไป แต่ต้องใกล้เคียงกัน อาจสั้นหรือยาวกว่ากัน 1 หรือ 2 ปี ลักษณะความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่จะขึ้นกับสินค้าเกษตรประเภทที่อายุการผลิต

ลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร (ต่อ)

- 3) ความเคลื่อนไหวราคาตามแนวโน้ม เป็นลักษณะความเคลื่อนไหวของสินค้าเกษตรเป็นรายปีที่แนวโน้มเปลี่ยนไป ซึ่งสาเหตุสำคัญของ การเปลี่ยนแปลงนี้ส่วนใหญ่มาจาก ความเปลี่ยนแปลงด้านอุปสงค์ของสินค้าที่ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ตามจำนวนประชากรและรายได้ที่เพิ่มขึ้น มากกว่าผลทางด้าน การเปลี่ยนแปลงด้านอุปทาน ทั้งนี้ เพราะโดยปกติแล้วอุปทานในระยะยาวจะพยายามปรับตัวตามให้สอดคล้องกับอุปสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไปเสมอ

ลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร (ต่อ)

- 4) ความเคลื่อนไหวราคาตามเหตุการณ์ผิดปกติ เป็นความเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า ทั้งนี้โดยเนื่องมาจากภาวะการณ์ต่าง ๆ เช่น สงคราม น้ำท่วม และ อื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลด้านอุปทานสินค้ามากกว่าอุปสงค์ เช่น กรณีภาวะการณ์ผลิตสินค้าเกษตรของประเทศต่าง ๆ ในโลกประสบความล้มเหลวอันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติเกิดภาวะ การขาดแคลนสินค้าเกษตรและอาหารอย่างรุนแรง

วัฏจักรของภัยพิบัติ (Disaster Cycle)

สรุปการพัฒนาเกษตรไทยให้ยั่งยืน

1 กำหนดนโยบายการเกษตร
ให้ยั่งยืนปลอดการเมือง

2 คอบรวมหน่วยงานรัฐ
ต้นบริหารจัดการการเกษตร
ให้เป็นเอกภาพ “ซูเปอร์บอร์ด”

3 วางพื้นฐานการศึกษาการเกษตร
ให้ตอบโจทย์ปัญหาเกษตรกรรัฐครบวงจร

4 Zoning พื้นที่การเกษตร
ให้สอดคล้องกับการตลาด

5 ปฏิรูปสถาบันการเงิน
(ธ.ก.ส., SMEs, EXIM Bank)
ให้เป็นแหล่งลงทุนเต็มรูปแบบ

6 จัดระบบชลประทานให้ทั่วถึง/
สร้างเครือข่ายขนส่งระบบราง
และทางน้ำที่มีต้นทุนต่ำ

7 เน้นงานวิจัยนวัตกรรมแปรรูป
เพิ่มมูลค่าแทนการขายเป็นวัตถุดิบ

8 พลิกดันการส่งออกถึงปลายทาง
ตั้ง Trading house ต่างประเทศ

ที่มา : สำนักวิชาการพยากรณ์การเกษตร

ประชาชาติกราฟิก

การตลาดเกษตร อ.เลิศภูมิ จันทรเพ็ญกุล